

BAJTÁRSI

LEVÉL

1959. XII. évf. 9. sz. levél. 57. oldal. Utrecht, 1959. IX. 15.

ÜZENT AZ ÉDESANYÁM...

Itt ül elöttem a hírhez. Elnézem arcán a hasonlatot, mely példázza a tájat, beszédet és mindent, mely "tájémbereké" formált mindkettőnk. Hozta az Édesanyám, a táj és a jőirmerősök üzenetét.

Nemrég érkezett hazulról!

Beszél mindenről, mely neki is és nekem is jól esik. Élvezettel hallgatom a tájszólásos beszédét. Visszarévülök a múltba. Felzsong bennem a gyermekkor minden beszédesen szép emléke, és jól esik visszaálmódni magam a múltba, melyet egykor valóságként éltem.

Ő csak beszél, és én olyan ősi nomád ösztönnel lélekben bebarangolom az éggel ölelkező nyugalmas, védtelen tájat, hol egykor a gyermekkorom és ifjuságom az elmúlt napokkal és évekkal múlttá lett.

Az emlékezés fájn ég bennem!

Elém révül az utcánkban lévő akácsor és a vasut mentén húzódbó jegenyék, gyermekkorunk igazi emlékei; virtuskodva, de sok szarkafészket szedünk le ketten. A visszaemlékezésen könnyes szemmel derülünk most, midőn évtizedek múltán összehozott bennünket a kifürkészhetetlen sors...

Ilyenkor nyáron a falu alatt lévő kis folyóban fürödtünk.

Abban Miska egyszer elmerült, mi többször után a merültünk, de nem találtuk meg. Harmadnapra feávetette a víz. Bizony akkor nagyon kikaptunk odahaza, és megtiltották, hogy többet a folyócskában fürödhessünk. Kerülő úton, jó messzire azért módját ejtettük mindennap egy kis fürdésnek.

Ennyit a gyermekkori emlékekből. Hosszú lenne most a többit is részletezni, mert volt bőven.

Mondja az Édesanyám üzenetét. Ez röviden csak annyi: "Vigyázzak magamra. Ők jól megvannak". Pedig most szereztem tudomást arról, hogy mennyi kellemetlenségük volt amiatt, hogy én csendőr voltam. Ők azonban... jól vannak. Mennyi ebben a sorsvállalás, mit rájuk mért az erős Isten!

És mindezt én miattam! Most hallom először a meghurcoltatást, és sok mindent, melyeken keresztül kellett esniük! Kálvária járásuk mely döbbenetet váltott ki bennem. De mit tudjak tenni ellene? Ők csak azért is jól vannak... s csak egyet kérnek tőlem, hogy ebbeli sorsukon enyhítsek; húzzam meg magam és hallgassak, mert minden eddigi nyilvános szereplésem után nekik volt kellemetlenségük. Az 1956. októberi események után is gyakran éjjel ütöttek rajtuk azon feltovésben, hogy otthon vagyok.

Talán attól félnok azok a juhász bundába bújó farkas-kufárok, hogy még élek? Avagy nagyon szoroznák már, ha közülünk egy sem élne?... Lehet, hogy így van, mert mi életben maradtak vádlói lehetünk még elkövetett szörnyű tetteiknek.

Ezzel a hírrel -véges életombon- a sírhoz kötöttek és így szűk börtönné tették az életomet. E tudat alatt tovább botorkálva minden izomban kínoz és éget azon körülmény, hogy akaratlanul kellemetlenséget okoztam Szeretteimnek. Hallgatásra kényszerítették!

Sok közöttünk a hitvány ember, kik valamilyen előnyért a Krisztust-foszítókkal szövetkeztek a mi rovásunkra. Tudjuk azt is, hogy

a jelenleg otthoni, magát uralkodásra jogosultnak vélf kis Klink milli6-
kat áldoz arra, hogy ügynökeit fenntarthassa idekint. Miért ez a nagy
elővigyázatosság...? Nagyon jól tudjuk valamennyien, hogy bitófák árnyé-
kában nem lehet hosszabb időn át uralkodni, különösen ott, hol a Szabad-
ság Oltárán annyian áldozták életüket.

Szomorú végzet ez ott a Duna-Tisza tájon! Tört testünk hány-
szor sírba tétetett! Letűnt véres századok tanui voltunk, és mégis min-
dig átvészeltük azokat. Bonthatják sorainkat is e balga sonkik, mert mi
álljuk továbbra a harcot! Kell, hogy lelkiünkben az Ősi szent tüzek iz-
zanak, és várjuk a harcot, az oljövendőt, mit hősökre mér a hatalmas Is-
ten...!

Mennyi könnyet és bánatot okozhattam Édesanyámnak, hogy még
élek...? A földim csak annyit mond, hogy nagyon sokat.

Sírni először akkor láttam, amikor Édesapám 1914-ben bevo-
nult katonának. Majd 1916-ban jött a hír a Vöröskeresztől, hogy az o-
rosz-fronton hősihalált halt. Ekkor napokig zokogott, és mi gyermekei is.
Majd amikor megérkezett a véres levéltárcája, melyben a családi fiénykép
és egyéb emlékei voltak, esténként elővette, és elsirdogált mellette.
Láttam a gondját, mit rá hozott az Édesapám halála; abban az időben nagy
volt a nyomor szerte Hazánkban. Láttam kora reggel kenyeret dagasztani
és egész nap keményen dolgozni. Felnevelt bennünket minden segítség
nélkül, és emberek lettünk. Ha volt úgy, hogy kevés volt a kenyér, Ő in-
kább nem evett, csak hogy mi ne panaszkodjunk. Milli6 magyar Édesanyának
ilyen gondja volt akkor! Láttam sírni, mid6n a bátyám katonának bevonult,
mi is vele sírtunk. Engem is kikísért az állomásra, mikor be kellett
vonulnom; amikor pedig csend6r lettem, csak arra kért, hogy maradjak o-
lyan embernek, amilyennek nevelt. Ezt be is tartottam. Odahaza 1944. év
tavaszán voltam ut6ljára szabadságon. Akkor már sok gond6l teljesen
6sz volt. Az állomásom a búcsúszákor csak annyit mondott: "Kedves Fiam,
bajosán látlak ebben az életben"! Félf, hogy nagyon is a jövőbe látott!

Nem láthattam sírni akkor, amikor az egyik bátyám Budapest
védelmében elesett, mert én az egyik nyugati kórházban azon időben se-
besülten feküdtem. Tudom, hogy nagyon örült, amikor életjelt adtam ma-
gam6l innen a békés nyugatról. Ez talán fájdalmát is cnyhitette némi-
leg a bátyám cstele miatt.

A magyar anyák fájdalma másabb, mint másoké, mert évszázadok
óta egy és ugyanazon keserv és bánat kíséri útjukon. A **martyr népek**
közül a legárvaabbnak, a legelhagyatottabbnak és a legtöbbet szenved6nek
az Édesanyái 6k. Könny és bú a sorsuk! Ha felmérhetn6k: e tengernyi
szenvedést, mit rájuk mért a sors, talán az egész világ fájdalomával ve-
tekedne az. Ezért van ugy talán az is, hogy e földtélén sehol sem fejezi
ki úgy egy nép nyelve a sz6l6anyához való ragaszkodást az "édes" jel-
z6vel, mint a magyar. Pedig 6t is öröme születtek, mint minden anyá, de
a borzasztó századok gondot, ráncokat szántottak arcukra és hajukba ko-
rai deret hoztak. Örökség számukra az, hogy a gyermekeik sorsa a Szabad-
ság Oltárán, bört6n, száműzetés és talán halál.

Mi itt Nyugaton nem tudtuk ezel6tt, hogy mennyit szenvedtek
a magyar Édesanyák! Ez csak most, az 1956. októberi események után lett
ismertté el6ttünk. Most már tudjuk valamennyien, hogy az **Egri-n6k** szel-
leme élf tovább bennük, mert a bört6n6kben szenved6 fiailkhoz juttatott
csomagokra a szájukról vonták meg a falatot. 6k váltották ki a világ
csodálatát akkor, amikor a patkányok minden felvonulást betilt6 rendel-
kezése dacára tizezres tömegekben vonultak fel fegyvertelenül, csak egy
szál virággal a kezükben a pesti utcákon, pedig körül6ttük tankok és
állig felfegyverzett orosz katonák lövésre készen állottak.

Egyet már is megállapíthatunk: a magyar Anyák hősiessége
az a többlet a történelmünk folyamán, mely minden vészen át fenntartot-
ta fajtánkat. 6k érdemesek arra, hogy mi itt idegen világok porába hull-
va, térden-állva köszönjük meg nekik, hogy magyarnak születtek és felne-
veltek.

És mégis az otthoni patkányok magyar Édesanyákat kínoztak
meg és bört6nöztek be. Nem magyar anya születte ezeket.

Oh, ti nyugati Anyák, kik ölebelkel sétáltok, parfümöz6, szer-
te itt a szabad világban, képesek volnátok-e arra a szenvedés vállalás-
ra, mely szinte a magyar Édesanyák mindennapi életének velejárója?...
/.

Beszél a földim tovább. Elmondja az oroszok bevonulását. Nagy bajban volt a kis falunk, mert egy fia kommunista sem akadt abban. Így párttitkárt, egyébb funkcionáriust más országból kellett importálni a kommunizmus nagyobb dicsőségére és a kicsi falunk bolsevizálására. Nagyon nehéz napokat éltek át, mert a lakosság a végletekig védekezett a keleti nyavalyával szemben. A kolhososítás elindításakor csak tessék-lássék akarással alakult vagy kettő, ez is csak azért, hogy békét hagyjanak a többieknek. Ebben meg nem volt semmi köszönet, mert a tagok egymásközött békésen megegyezve osztozkodtak a termelvényeken. Az állami támogatás pedig felemésztődött.

Sok ismerőst és jóbarátot elhurcoltak a falumból.

Majd jött 1956. október 23. Ekkor úgy vélték, hogy most már végérvényesen szabadok. A kolhosok és más szövöttek egy nap alatt feloszlottak. Nagyot csalódtak, hogy a Nyugat egy szemernyit sem segített. A szabadságharc vérbefojtása után nagyon jól tudták, hogy a rendszer az első időben békét hagy mindenkinek, de aztán fokozott terrortal állít majd vissza mindent. Ez év elején már érezhető volt, hogy a tavasz hoz valamit, s minden eddiginél nagyobb terrortal kényszerítik a falusi lakosságot a kolhosokba. A földimet is el akarták hurcolni, de sikerült neki egy nagyot lépni s most szabadföldön próbálja megtalálni kinzott önmagát.

E beszélgetés kapcsán elvonul előttem a Kissek, Nagyok, Kovácsok, Horváthok és Tóthok serege, kik Wolhyniát és Doberabót jártak. Elődeik ott voltak Bocskai István, Bethlen Gábor, Rákóczi Ferenc és Kossuth Lajos zászlói alatt. Egyik koszorús írónk azt írja egyik regényében róluk: "Soha ez a nép a történelmünk folyamán másért nem fogott fegyvert, csak a Szabadságért, ha az a magyar ügyet szolgálta".

Büszke vagyok Rátok, hogy közületek egy sem akadt, ki meggyőződésből kért volna a rendszertől valami csecsihoz!

Féltelek azonban Benneteket, hogy egyszer elfogy a jövőbe néző türelmetek és "Eb aki bánja" elgondolással áldozatul estek a keleti pestisnek!

Most a kis magyar falvakra vak árnyék borult, és csak a nagy rém jár tompán, konokul, a gondosan sepiert csendes utcákon. Tudják jól, hogy ez dúrván széjjelszor otthont, tűzhelyet és családot. De körülbe szorított kézzel még várnak, mert egyelőre mást úgy sem tehetnek. Várnak csodátvárban egy szebb és boldogabb időt, melyben érdemes lesz jövőt építeni. Most csak a mának élnek, s a holnappal nem sokat törődnek.

Ez a nép érzi minden ízeiben, hogy rab lett az ősi rögön, letiport és mélyen nyomorult, de Istenben bízva reménykedik még, hogy egyszer félelem nélkül és szabadon építhet új Hazát!

Ennyi tengernyi szenvedés láttán az emigrációknak mély magabizálással és szívből jövő alázattal kellene tudomásul vennie, hogy semmi értelme a pártpolitikai és jogfolytonossági vitáinknak akkor, amikor az otthoniak a szürnyű szenvedések dacára igaz ma yarnak maradnak. Hagyjunk fel a klikk és csoportok alakításával, mert ezzel sohasem valósíthatjuk meg a pártokon felüli magyar egységet, melyre műhatatlanul szükség van.

Tanuljunk már valamit az otthoniak szenvedéséből!

Szálljunk mélyen a munkába és adjunk hálát a Minden atónak, hogy magyar Anya szült bennünket! Tegyünk fogadalmat, hogy azon a napon, amikor egyszer haza mehetünk, magyarnak maradva, felemelt fejvel térrünk majd vissza a Hősök és Martyrok eltiporhatatlan földjére: ÖRÖK ÉDESANYANKHOZ, MAGYARORSZÁGBA!

oooOooo

HARCOLJ FIAM.

Fiam, csak úgy lesz nyugalma apádnak
A hősi sírok szent róge alatt,
Ha felkötötted örök hagyatékod,
Méltsó útbóként fényes kardodat.
Öltözködj fiam, vérted a hit legyen!
En már is megyek, kardodat hozom.
Harcoldj, fiam, a hősök nyugalmaért!
Amig te harcolsz, én imádkozom.

./.

Ha majd a tettek mezejére léptél,
 S katonasírra tévedne szemed,
 Lehet, hogy apád nyugalma felett jársz,
 Emeld fel, fiam, büszkén a fejed!
 Rántsd ki kardodat, tartsd fel a magosba,
 Kiáltsd: apám, a kardodat hozom!
 Harcolj, fiam, az anyák nyugalmaért!
 Amíg te harcolsz, én imádkozom.

Az ágydörgés ritmusát ha hallood,
 A rajta-rajta űsi szöveget,
 Gondolj apáink tündöklő nevére,
 Kik értünk vívtak sok véres csatát.
 Gondolj a haza örök oltárára,
 Höl-gyermekeim- a szívem áldozom,
 Harcolj, fiam, az oltár épségéért!
 Amíg te harcolsz, én imádkozom.

S ha vérbefagyva, halálravált arccal
 Még egy utolsót dobbanna szíved,
 Szorítsd szívedhez csorbitatlan kardod,
 Te hős gyermekem, a kard a tied.
 Küldöm utánad egyetlen öcsédet,
 Öltözködik már, kardját is hozom...
 Vigye az Isten győzelemre kardunk!
 Harcolj, fiam, én majd imádkozom.

Hajas István.

oooOooo

VILÁGOSTÓL-SZEGEDIG.

A világosi fegyver letételnél a szegedi 3. honvédszászlóalj is ott volt. Az ő Szűz-Máriás lobogójuk szintén a többi zászló közé került és a sok rohamot látott szuronyos puskától is meg kellett válni. A felszerelési tárgyakból mindent halmok álltak, és bár nem mérhetjük meg az érzelmeket, mégis elmondhatjuk, hogy a fájdalom ennél a zászlóaljnál volt a legnagyobb. Csupa diák, a gimnázium felső osztályaiból, meg az egyetemről! Szegedi lelkes ifjúság, és most harc nélkül: minden elveszett. A gőgös oroszoknak már meg sem mutathatták, hogy mi a szuronyroham?

A megfogyott számu, tépett ruhájú vörössipkás zászlóalj is most már fogoly, pedig az elcsigázott fiúk mennyire vágnak szeretteik után!

Mind olyan fiatal! Kenessey Györgynek még a bajusza sem sorakod, hiszen a 18. évét sem töltötte be. Most betelt a pohár: az orosz elűt lerakták a fegyvert és utánna átvették őket az osztrákok. A nemrég még hősokeket kemény szó, vagy lenézés közben ide-oda meneteltetik, azután alkalmi felszerelés állomásokon levettetik velük a kedves ruhát. Helyette használt fehér bluzt és pöttyögős kék nadrágot, fekete-sárga zsinórozásut kapnak. Az osztrák esákon gyűlölt kétfejű sas trónol, és mikor eljön az ideje, transzportokba állítják őket. Kihirdetik, hogy a szökni akarót agyonlövik. Így menetel a magyarság díszvirága 18 évre, legnagyobb részt olasz földre.

Kenessey György katona szolgálatra Mailandba (Milánó) került.

Az olasz kaszárnya a magyar számára csak börtön lehet. Legalább is olyanak, aki a században idegen szót hall: a monarchia többi 15 nemzetének a számára társtalan nyelvét. Es minden nációnak jó dolga van, mert irhat haza, de ezt a Kenessey féle ember nem teheti. Rabló-gyilkos szemű oláhok, meg szerbek úgy néznek rá, mintha ő lenne oka mindennek, tehát az elmúlt háborúnak. György nyugodtan állja tekintetüket és megteszi új kötelességét. Tudja: magyar volta most sokszoros hiba és naponta kéri Isten segítségét.

Hitén kívül még három kincse van, melyet kis zsebkönyvében rejthetett el. Édesanyja utolsó levele, egy Kossuth-bankó és az a kis rajz, melyet a nagy harc előtt a házukról készített. Ezeket olvassa, vagy nézi, ha nem zavarják. Ezek: kötik össze szeretteivel, meg a Hazával és 18 kínos esztendőn át így kell kibírnia!

Felkeresné a többi magyart, de egyelőre lehetetlen. Egyébként az első hónapokban a legdúrább munkát bízzák rá, hasonló szavak kíséretében. Zokszó nélkül végzi, de közben Edesanyját, meg 6 éves Ida hugát látja, akik Szegedhez nem messze, szép falusi házban laknak. Középbirtokos Edesapja 3 éve tifuszban meghalt, és akkor 400 hold földjüket bérbeadták. Még jó, hogy Edesanya nincs egyedül! Maga előtt látja jóságos arcát és kis huga szőre, göndör fürtjeit s kedves kacagását.

A kaszárnya kétemeletes és György százada az elsőn van elhelyezve. Onnan nincs k látás és folytattnak érzi a levegőt. Ezért egyszer felmegy a második emeletre. És valami a szívébe markol, mert a folyosó végéről, a távolban olyan házat lát, mint amilyen az övéké. A ciprusokat nyárfáknak véli, míg a vadszöllőt odaképzeli. Lehunyja a szemét, és el-érzékenyül... Egyszerre nehéz kéz fogja vállon és kemény szó üti szívén.

-Mit keresz itt, tán lopni akarsz?-

György nem törli meg már a szemét, de sarkát összevágja.

-Káplár úr, alázatosan jelentem, nem lopni jöttem, és a távolból egy ház képét mégis elviszem, mert olyan az, mint otthon, a mienk!-
Az öreg káplárt megkapja a fiu nyílt arca és beszéde, a szivárgó könnyén felül. Ezért enyhülten kérdi.

-Ugy-e magyar vagy?-

-Igen.-

-Mi voltál?-

-Diák.-

-De a katonaságnál?-

-Tizedes.-

-Melyik zászlóaljnál?-

-A vörössipkás 3.-nál.-

Erre a vagy 40 éves ember arca megváltozik.

-Ez igen! Ismertem a zászlóaljat: Isaszegről, meg Szolnokról.

Tudom: most nehéz, de mit csináljunk? A császár hatalmas és a legyőzött gyöngö. Hanem tudod mit? -mondja jóságosan. - Időnként jőjj ide, ha azt a házat látni szeretnéd. Csak mondd, hogy a Brandt képlárt keresed!-

Kézét újra a vállára teszi, de már lágyan. Kezet nem foghat vele, hiszen ő a császár káplárja, míg a másik csak szegény tatár, vagyis magyar.

Igy jut György fél év után és más századnál az első és emberibb szóhoz. Náluk komisz a bánásmód, mert a cseh kapitány szabadjára enged mindent.

Egy év multával a másik zászlóaljnál magyart temetnek. Nem birta szerencsétlen a magyarfaló tiszt és szolgálatvezető lelketlenségét, s leugrott az emeletről. Halál okául a jegyzőkönyvbe honvégyat hazudnak. Bizonyos, hogy a szegény parasztfiu így nem élhetett, és ezért Isten trónusánál jelentkezett.

Temetéskor látja György először a várost. Egyébként minden század kivonul, azért, hogy az olasz lássa, mennyire becsülik még a közlegényt is!

György nem törődik a tornyokkal, meg látnivalókkal. Útközben és szertartáskor is szeretteivel beszélget, és Istentől kér megerősítést ahhoz, hogy honfitársaival együtt is a jobb időkhig kitarthasson.

Rajta Brandt káplár már segített valamit, mert pár altisztnek beajánlotta, kik a durva munkát már nem vele végeztetik.

Temetés utáni napon a parancskihirdetést Zorn kapitány tartja. Nagy darab ember, tekintete sötét, szava metsző. Fölfelé hajbókol, lefelé goromba. Ha jökekvü: mindenkit tegez, de általában haragos, mert a szolnoki csatában fejét a huszár-kard hátulról érte, és kitüntetést nem kapott.

Most először bök oda Györgyre. Dehogy tudja a nevét, csak ki akarja figurázni. A fiu, az első szakaszban, összekapja magát, és Zorn már sziszegi.

-Ugy-e maga akkor vonult be a dobjával, amikor éppen letették a fegyvert?-

György elvörösödik, az altisztek legtöbbje röhög, mire Zorn szellemességét megismétli és hozzáteszi: -Na, mit jelent?-

Kencsesy nyugodt. -Kapitány úr, alázatosan jelentem, akkor vonultam be, amikor a honvéd zászlóaljak megalakultak, és doboz sohasem voltam.-

-Hát mi volt? Senki, a hátrálók legelején?-

-Kapitány úr, alázatosan jelentem, a mi zászlóaljunk sohasem hátált. -
-Na fiuk- rikkant fel a tiszt- most tudom meg, hogy ez a gyerekek emberke jó éve Napoleon gárdájában szolgált, hisz' az ment mindig előre.
Kenessey hallgat, mire a másik odaveti. -Volt is maga útközében? Elhíszom, ha csak egy parancsnokot is megnevez! -
A fiú arca átforrósodik, és mint szellemidéző mondja.
-Damjanich, Földváry Károly és Sándor, Bátori Schultz Bódog. -
-Maga vörössipkás volt? -
-Igenis. -
-És a rangja mi volt? -
-Tizedes! -
-Csak? - kacag gúnyosan a cseh. - Vagy olyan nagyba veszi? -
-Igenis, nagyba, mert akkor még 18 éves sem voltam, és más zászlóaljtól alhadnagy jött volna a helyemre tizedesnek. -
-Hja, igen, a 18 évről jut eszembe- sziszegi a cseh. -Vgyan ennyi időt kell itt is eltöltenie, és ha az alatt németül megtanul, akkor az utolsó évben még káplár is lehet. - És nagy hahóta közben odavágja -
-ugy-e csakis magyarul beszél? -
György vá aza meglepően határozott. - Nem, mert még németül, franciául, szerbül és oláhlul is beszélek. -
-Hát ez remek- mondja a másik, s máris fontoskodik.
-Csak vigyázzon, mert tegnap éppen magyart temettek. Mit szól ehhez? -
-Kapitány úr, alázatosan jelentem, az a szerencsétlen nagyon egyedül volt. -
-Hát maga nincs egyedül? -
-Nem vagyok egyedül, mert hiszek Istenben! -
-Nagyon helyes! - Vágja rá még Zorn, mert rajta nem segít az Isten, hisz megújuló kártyacsatái úgy végződnek, mint az a szolnoki ütközet, melyben a vörössipkások a dragonosokat is szétkergették.
Kenessey ezután a század legénységének iródeákja, és jó pár altiszt levelezését is jó szívvel végzi. Nincs már görbe szem, sem durva munka, a kapitány pedig nem élcelődik többé.
Igy kergetik a hónapok az éveket, és telik az idő. Karácsonykor, a béke nagy ünnepén, mégis belesajog valami a Györgyünk szívébe. Nem csoda! Akkor érzi legjobban, hogy hazulról túl messze került, és hogy lelkiileg egyedül él. Az altisztek a levélírási miatti hálából itatnak, de pálinkát nem fogad el és borból is csak egy pohárkával.
Zorn kapitány cseh helyőrségbe került, miatta senki sem búsul, csak várják, hogy milyen lesz az utódja?
György gyorsabban megismeri, mint hinné, mert Zupicsek szakaszvezető kihallgatásra rendeli. Nyugodtan áll a sorban, bár tudja, hogy vétkéért börtön büntetést kaphat.
Az új kapitány 40 év körüli, nyúlank férfi, mintha megértéssel nézne rá. Nevét jól ejti ki, s így szól:
-Őn magyar. Felsőbb rendeltetve levelet haza nem írhat és most egy hazamővel mégis értesítést küldött volna. Mivel védekezik? -
-Kapitány úr, alázatosan jelentem, 4 éve vagyok távol özvegy édesanyáméktől. Sok írni nem tudó társam helyett leveleztem, és a honvágy miatt történt minden. -
Többet nem szól, pedig elmondhatná, hogy a távozó szerb biztatta arra, írjon és majd kézbesíti. Mindegy. Ugyis megbüntetik.
A kapitány pillanatig hallgat. -Kenessey gyalogos, ön hibát követett el, de nem büntetem meg, hisz' éppen elég, hogy a levele nem mehet el.
György lelki felszabadultságában hirtelen szereteteit látja, míg a kapitány igen sajnálja századának egyetlen magyarját.
Györgyhöz az altisztek még kedvesebbek, és Zupicsek szakaszvezető másik zászlóaljhoz kéreprendik. A jószívú Golderspach kapitány pedig azt a rövid német levelet nem semmisíti meg, sőt újra elolvassa.
"Drága jó Anyám és Iduskám! Szerető szívetek imája védelmez. Naponta fohászok, hogy Benneteket is segítson meg az Uristen! Utolsó otthoni leveletem jó Anyám a szívem fölött őrzöm, és Iduskám, a te arcodat sem felejttem el. A Mindenható megsegít! Itt is vannak jó emberek, és egy távoli ház éppen olyan, mint a miénk. Az idő majd csak leperog.

XII. évf. 9. sz. levél. Bajtársi Levél. 63. oldal.
No féltetek! Mindig józan, igaz magyar maradok és most, drága Anyám, for-
rón csókolom a kezedet és mindkettőtök arcát, Hű Gyurítok."...Golderspach
kapitány sóhajt és úgy érzi, hogy ezen a széplelkű fiún segítenie kell!...
(folytatjuk)

v. Borcsiczky Imre.

oooOooo

EGY TANULSÁGOS NYOMOZÁS.

A határszéli szolgálatból 1921. év tavaszán egy városba ke-
rültem járásparancsnokként (későbbi számparancsnok). Igaz, itt is ha-
társzél és határszolgálat volt, de mégis felcseréltem a falut a város-
sal. Itt már nemcsak határt portyázó őrszem voltak, hanem belterületiek
is, közöttük több igen mozgalmas bánya őrs, magas létszámmal. No és több
ipartelepí őrs is.

A tavaszi szemlén megismertem őrszemet, mozgalmasságukat, de
a járás irodai ügyvitelét ugyiszólván a helyi járásőrmester (későbbi
szakasparancsnok) intézte, mert én folytonosan kivizsgálások miatt ú-
ton voltam. Egyikről hazatérve legalább másik két újabb kivizsgálni va-
ló fekiadt az irásztalomon.

K. őrsre érkeztem állítólagos súlyos bántalmazási ügy kiviz-
sgálására. Megérkezésem után egy órával járásőrmesterem telefonon jelen-
tette, hogy a d...-i bánya-őrsön, az őrsaktanyától mintegy 200 m-re kez-
dőből szőlők között egy idős férfi hulláját találták. Fején tompa tárgy-
tól eredő halálos sérülés van. A hulla kiléte ismeretlen, valamint a tet-
tes is. Valószínűen rablógyilkosság történt, mert a szegényesen öltözött
férfi zsebében semmi értékű tárgyat nem találtak, de hiányzott az illető
kilétére vonatkozó mindennemű irás is.

A száraz idő miatt használható lábnyom sem volt a helyszínen.
A nyomozás vezetésére azonnal kirendeltem a járásőrmestert,
és az egyébként 15 fős létszámú őrsöt 6 fővel megerősítettem a környék-
beli őrsök legügyesebb nyomozóival. Naponta távbeszélőn jelentést kér-
tem a nyomozás állásáról.

Másnap estére állomáshelyemre bevonultam.

Egy ilyen felette bonyolultnak látszó nyomozásnál természet-
esen az első felderítendő dolog az áldozat személye, enélkül jóformán
minden támpont hiányzik a tettes megállapíthatásához.

A helyi és környező községek lakosságának bevonásával a já-
rásőrmester hullaszemlét tartatott. Hamarosan akadtak is bőven olyan
lakosok, akik az áldozatban egy általuk jól ismert koldus személyét ál-
lapították meg. Átlagosan félévenként fordult meg a községekben kol-
dulva, s megjelenése időszerű volt. Illetőségét senki sem tudta megmon-
dani.

Talán a 3. napon örömmel jelentette a nyomozást vezető ezt
az eredményt a reggeli órákban. Délutánban újból csengett a telefon. Ú-
jabb jelentés. A hulla ugyan nem támadt fel, de a koldus, akinek fednie
kellett volna azonosságát, épen, egészségesen megjelent és koldul az e-
gyik községben. Az ottani lakosság örömeiben nemcsak a szokásos alamiz-
nával látta el, de még bort is adott neki. Szóval a 3. nap látszólagos
eredménye tökéletesen megsemmisült.

Bajtársaim gyakorlatból jól tudják, minden nyomozásnak a hely-
színről kell kiindulnia. Ott mindig marad valami olyan nyom, tárgy stb.,
amely a nyomozásnál hasznosan kiértékelhető. Kérdéses csak az, hogy a
helyszínen visszamaradt nyomok egyáltalán érzékelhető-e, vagy helyesen
lesznek-e kiértékelve, vagy egyáltalán használhatók-e? (pl. lábnyom szá-
raz talajon).

Említettem már, hogy a hullánál és annak közvetlen, szűkebb
körében nem maradt semmi használható nyom. Igen, de tudjuk azt is, van
egy tágabb helyszín is.

Jelen esetben a szőlőktől 300 m-re, és így a hullától is kb.
akkora távolságra, egy akácfákkal ritkán beültetett, mintegy 10 kat. hol-
das legelő terület el. Ennek a tüzetes átportyázását határozta el a já-
rásőrmester, kioktatva előzőleg a járőröket, hogy mire figyeljenek.

Munkájukat siker koronázta, amennyiben az egyik járőr a le-
gelő-területen egy kis, nem régi tűz nyomait fedezte fel. A nyomozást
vezető személyesen, nagy gonddal és tüzetesen vizsgálta át e tűz ma-
radványait, ahol egy elégett levelezőlap darabkáiból Budapest és az

utca volt kiolvasható, de a címzett neve és a házszám nem.

Járőr indult Budapestre annak megállapítása végett, hogy ki-nek a nevére érkezett a lap. Sok utánjárás után már a második napon megállapítást nyert, hogy az egyik lakásból hiányzik egy, a hulla korának és személyleírásának megfelelő férfi, s a hozzátartozók a járőrrel együtt indultak D. községbe. A hiányzó férfi pár nappal előbb ismeretlen helyre távozott munkakeresés végett, ahonnan még nem tért vissza. Foglalkozása: nyomdász.

Az áldozat leánya felismerte a hullában édesapját, és a testen lévő, azonosításra alkalmas jelek is megerősítették ezt. Az első eredmény tehát már megvolt; a nehezebb rész, a tettes előkerítése ezután következett.

Az elhunyt leánya részletesen közölte azt is, hogy milyen értéktárgyak voltak apjánál; egy jeggyűrű, egy duplafedelű ezüst óra, hosszú ezüst láncsal, egy zsebkes és igen kevés, pár koronát kitevő készpénz.

De ki lehetett a tettes? Bosszú nem igen vezethette ezt, de mert az áldozattól mindent elvett, rablógylókosságra lehetett következ-tetni.

A járásbírómaster szeme egyik Jegyzék-könyvecske átlapozásánál egy néven akadt meg, akinek öt évi börtönbüntetéséből mostanában kellett volna szabadulnia. Róla a szokásos értesítés ugyan még nem érkezett meg az órsre, de azért jó lesz háná nézni.

Máris járőr indult K. községbe. Az illető apja eladta, fia kb. 1 héttel ezelőtt tényleg hazajött (a hulla feltalálása idején tehát már szabadult a börtönből), de a szülői háznál csak egy éjszaka tartózkodott, mert ő a fiát a sorozatosan elkövetett bűncselekményei miatt ott meg nem tűrte. Azóta ismeretlen helyen tartózkodik.

Volt tehát már egyelőre egy igen csekély remény a gyanusított személyére, mert feltételezhető volt, hogy az illető a tettes. De vajjon hol tartózkodik? A főváros közelsége, a tett szín elyén és közeli környékén igen sok bánya, sok különféle gyárüzem, ahol munkások ezrei dolgoztak, súlyos feladat megoldása elé állította a járőröket.

A nyomozást vezető azonban egy igen tapasztalt, minden körülményt figyelembe vevő, alapos tudású altiszt volt, így nem hagyta figyelmen kívül ama lelkikényszert sem, amely a tettest szinte kényszerítette a színhelyén, vagy annak közelében való megjelenésre. Neki is szükség van hírekre: megtalálták-e az áldozatát, kit gyanusítanak stb.

A gyanusíthatóra vonatkozóban már személyleírással is rendelkezett s így annak megfigyelésére járőröket indított útba. Egyet a gyanusítható szülei lakásának bizalmas megfigyelésére, továbbá két járőrt a K-i vasuti megálló és a D-i vasutállomás megfigyelésére.

A vasuti megálló kezelője a gyanusíthatót nem ismerte. A járőr itt azon az oldalon foglalt lesállást szemben a vasuti megállóval, egy fiatalos akácoshan, amerre K. községbe kellett menni. Ez kb. 300 m-re volt a vasuti megállótól. Az utolsó vonat 21 óra tájban érkezett oda, amelyből pár utas szállt ki, de K. község irányába a gyanusíthatón kívül más nem haladt. Amikor az illető (ruházatának leírása megfelelt a lapottnak) a járőrrel egy magasságba ért, a járőr az akácshól elébe lépett az útra, és igazolásra szólította fel. Tagadás nélkül bement a nevét, mire a járőr őrizetbe vette és a D...i órsre állította elő.

Az éjjeli időre tekintettel a járásbírómaster csak személyi adatait kérte az illetőtől és azt, hogy hol járt a börtönből történt kiszabadulása óta. Ez utóbbi kérdésre a gyanusított röviden csak annyit felelt: "azt az öregembert egy szőlőkaróval én csaptam fejbe."

A részletes kikérdezés csak másnap kezdődött, s így ezen az éjszakán a fogoly őrzésére vezényelt járőrön kívül a nyomozásban résztvettek nagyon is megérdemelt pihenőhöz jutottak.

A kilenc napig tartó nyomozás eredményét a tettes beismerése alapján az alábbiakban foglalom össze:

A börtönből történt elbocsájtás után a tettes szülei lakására ment, de apja o nan kiutasította, és csak egy éjszakát töltött ott. Reggel a korai vonattal Budapestre utazott. Másnap délután innon újból szüleihez indult vonaton, amikor is utazása közben megismerkedett áldozatával, aki elmondotta, D-ra utazik munkakeresés végett. Az illető nem ismerte azt a vidéket, így a tettes tanácsára egy D. előtti megállónál szálltak ki; ezt azzal indokolta, hogy onnan közelebb van a felvé-

toli iroda. Kiszállítás után a megállónál lévő korcsnába mentek, ahol 1-1 deci szilvoriomot és 1-1 zsemlyét fogyasztottak, amit az áldozat fizetett. A korcsnából a szőlőkrónát vezette a tettes áldozatát, és alkalmas pillanatra ott kihúzott szőlőbarkával hátulról egyszer fejbe ütötte. Az áldozat elesett, de a tettes nem győződött meg a sérülés halálos voltáról, hanem azonnal elvette pénztárcáját, bróját, jeggyűrűjét és a kabátja zsebében talált iratait. Ez utóbbiakat a már említett helyen elégette. A pénztárcában összesen 2.86 koronát talált. Az gondolta, hogy több pénz van áldozatánál, mert a korcsnában fogyasztottak árát ő fizette ki.

A tettet 21-22 óra között követte el. Ez éjjelt atyja házában, a szénapadlásán töltötte, de erről apja nem tudott. A reggeli vonattal Budapestre utazott és a Teleki-téren az ezüst brát ismeretlen egyénnek 19 koronáért eladta. Elfogásáig aztán Budapesten csavargott.

Említésre méltó, hogy az áldozat leány nak loirása és a tettes előadása alapján az eladott brát a budapesti detektívek 6 napon belül előtalálták, amely a tettesnél feltalált bűnjelkekkel együtt az ügyészségnek lett átadva.

..-

A most leírtak is azt bizonyítják, hogy nincs hiderítetlen eset, ha a nyomozásban résztvevők kellő szaktudással, minden aprólékos részletre kiterjedő körültekintéssel és alaposággal folytatják le a nyomozást. Mindezekhez természetesen még a szerencsének is párosulnia kell.

E nyomozást irányító járásörmester és a nyomozásban résztvevő csendőrök jutalmazása és megdicsérése nem maradt el.

oooOooo

HUMOROS RÉSZ.

A vallató bór. Nagybecskerekén az első világháború előtt csendőrség látta el a közbiztonsági szolgálatot és a közrendészetit a városi rendőrség. Annak idején ott szolgáltam, mint fiatal tiszt a bánáti gyalogrezendről, ahol napirendjén voltak a bajtársi lopások a szerb legiónységnél. Ezeket általában a szolg. vezető őrm. derítette ki, de egynéhány esetre nem sikerült neki fényt deríteni és minden jel arra mutatott, hogy azokat egy tettes követte el. Ezt gyanúsították is, de oly ügyesen védekezett, hogy mindig kibujt az őrm. szigorú keze alól. Ekkor ajánlottam, hogy mégis jó volna a csendőrséget felkérni a nyomozásra, amibe a századparancsnok bele is egyezett.

Atmentem a szomszédságba lévő cső. laktanyába, ahol Palkó járásörmester volt a parancsnok, s felkértem a nyomozás megindítására. Ő azt mondta, hogy hallott már ezekről az esetekről, és maga vezeti majd a nyomozást, de már tudja is, hogy ki a tettes. De egy feltételt kötött ki. Helyezzük a gyanúsítottat azonnal fogdába, és másnapi ebédjével adjanak be neki 1 liter bánáti rizlinget, ő majd ebéd után bemegy a gyanúsítottához kikérdezés végett.

Igy is lett. Másnap, amikor a járásörmestert gyanúsított a fogdába belépni látta, azonnal felugrott, jelentkezett, és minden kertelés nélkül tetteit önként bevallotta. Jökredvében - mint Palkó később elmesélte - meg is csókolta őt. A tettes megbánva eltévelyedéseit, minden kárt megérített és enyhe büntetést kapott.

Később magam is beléptem e Testületbe, de hosszú cső. szolgálatom alatt sohasem hallottam, hogy a csők. "vallató bór"-t használták volna eljárásuk alatt, lévén ez nem fenyegetés, ígéret, sem megfélemlítés, hanem annak beigazolása, hogy "Borban az igazság!"

A hízott liba. Grünnek polgári peres ügye volt üzletársával a Kovácssal. Ügyvédje közölte vele, hogy a jövő héten a törvényszéknél a végtárgyalás és ítélet-kihirdetés megtörténik. Nem hallgatta el előtte azt sem, hogy nem bízik a sikerben, mert Kovácsnak megdönthetetlen érvei vannak. Ekkor közbeszólt Grün: Mit gondol ügyvéd úr, nem volna-e jó a bírónak e y hízott libát küldeni? -Csak nem ment el az esze; amellet, hogy elveszít a per, még be is akarja magát csukatni bírói megvesztegetés miatt? -

Ennyiben maradtak és elkövetkezett az utolsó tárgyalás és ítélet-kihirdetés; mindenki meglepetésére Grün a pert megnyerte. A törvényszéki épületből kijövet az ügyvéd gratulál Grünnek, de megjegyezte, hogy sohoggy sem érti a dolgot. -Na látja ügyvéd úr, mégis jó volt elküldeni a hízott libát! -Csak nem küldte el szerencsétlen? -Igen, de a Kovács névjegyével! -

Ezuton köszönettel nyugtázzuk az Ön hozzájárulását a BL-re. közp. segélyalapra.

KARÁCSONTI AKCIONKAT ez évben is megvalósítani kívánjuk. Hagyomány az a magyar csendőrnél, hogy segítse, támogassa a szűkölködőket. Az ilyenek száma pedig nem csökken a mi sorainkban sem, mert az évek teltevei a kereszt-képtelenek és betegek mind többen lesznek. Emellett a különböző iskolákban tanuló csö. gyermekeket is megajándékozni kellene Karácsony alkalmával, hogy érezzék a csö. nagy család szeretetét és ahhoz való tartozásukat. Kérjük kereső Bajtársainkat, hogy segítsenek céljaink teljesítéséhez! Legalább a Szeretet nagy ünnepén érezzék a szűkölködők az ugyanazon hív-
vadás-csoporthoz tartozók segítőkészségét, fémkedességüket velük kihatástalan és nagyon is szomorú sorsukat.

Hozzájárulásokat f.évi december 15-ig a B.L. szerkesztőségéhez "Csö. Karácsonyra" való megjelöléssel kérjük megküldeni. A magyar iskolák címeit közvetlen segízéssel végett azért nem közöljük, mert az egy helyre juttatott összegekből arányosabban tudjuk eszközölni az azokban tanuló csö. gyermekek megajándékozását is.

Az ide beérkezett összegekről s az eszközölt kiadásokról - mint a múltban-
egy ezalkalommal is nyilvánosan elszámolunk. Csoportjaink vagy egyesek által mégis közvetlenül eszközölt segítyezésekről, ajándékozásokról a fenti időpontig értesítést kérünk.

"Adjatok, néktek is adatik; jó mértékűt, megnyomottat és megrázottat, színg-
teltet adnak a ti öletekbe. Mert azzal a mértékkel mérnek néktek, amellyel ti mértékt!" (Lukács VI. 38.)

A BAJTÁRSI LEVÉL MEGKÜLDÉSÉVEL kapcsolatosan újabb takarékosági intéz-
kedést kényszerülünk fogadtatni, mert ahhoz való anyagi hozzájárulás az utóbbi hónapokban nagyon lecsökkent. Csoportjaink közül a Detroitba, Perczel fhdgy., bajtársunknak Swickloybe és a Magy. Csendőrök Családi Köz-
össégének Clevelandba küldöttékért (a megjelentetett példányokból össze-
sen 100 drb.) immáron egy teljes éve egyetlen cent hozzájárulást sem kap-
tunk. Felkérjük a nevezetteket, valamint a Kolumbia (Canada) csoportunkat is, értesítsék a szerkesztőséget, hogy kívánják-e a lapunk további megrül-
dését. Ha igen, úgy juttassanak ide anyagi támogatást. Értosítosüket f.évi
november 1-ig várjuk, ha az nem érkeznék hozzánk, ne, úgy tekintjük, hogy a
B.L.-re tovább igényt nem tartanak.

Itt jegyezzük meg, hogy a novemberben kiadásra kerülő B.L. példányait in-
nen közvetlenül nem küldjük tovább azon személyek címére, akikről tud-
juk, hogy jó anyagi viszonyok között élnek, de lapunkra hosszabb idő óta
támogatást nem küldtek.

HELYESBBITÉS. A Magyar Csendőrök Családi Közössége Elnökének f.évi juli-
us hó 31-én kelt 14/1959 sz. átiratára: "A f.évi 4 és 5. sz. Bajtársi Levél
32. oldalán közölt USA-ban, Clevelandban kezdődő című 2. felhívásukhoz 2. mon-
datában " a Eözig. vezető" helyett "B.K. ezds. bajtársunk" szavakat kérem
felvonnii, ill. így helyesbbiteni.

Következő bekezdésként pedig ide kérem betenni: "A bajtársak között igen
jó hatást váltott ki a közgazgatás vezető v. K.Gy. ezds. által a Csalá-
di Közösséghez intézett barátságos és meleghangú üdvözlöte és szerencse-
kívánata."

A MAGYAR CSERKÉSZEK lo. cserkész világjamboreén való szerepléséről hely-
szűke miatt lapunk következő számában hozunk részletesebb tudósítást.
Jó munkát végeztek ott is, kívánunk további sikereket!

=====

H A N D S C H R I F T - K É Z I R A T. ADRESS-CÍM: B.L. Szerkesztőség.

UTRECHT. Merwedekade 183 bis. Nederland.

=====

Druckwerk! Heer
Printed Matter! Mr. dr. Béla R E K T O R
Periodique! Mst. 376. Eddy Rd.
Druckwerk! Herr. CLEVELAND, 8. Ohio.

U.S.A.

